

Handläggare
Viveca Waak
Telefon: 08-508 31 935

Till
Kulturnämnden
2022-11-15

Betänkandet Kreativa Sverige! Nationell strategi för främjande av hållbar utveckling för företag i kulturella och kreativa branscher (SOU 2022:44). Svar på remiss från kommunstyrelsen.

Förvaltningens förslag till beslut

1. Kulturnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Ärendet justeras omedelbart

Maria Jansén
Kulturdirektör

Patrik Liljegren
Avdelningschef,
kulturstrategiska staben

Sammanfattning

Kulturnämnden har ombetts att besvara remiss av Betänkandet Kreativa Sverige! Nationell strategi för främjande av hållbar utveckling för företag i kulturella och kreativa branscher (SOU 2022:44). Betänkandet är resultatet av utredningen Kreativa Sverige! som regeringen tillsatte i november 2021.

Utredningen bedömer att det fortsatt finns stor potential för hållbar samhällsutveckling i att stödja företag inom kulturella och kreativa branscher. Utredningen anser att kulturella och kreativa företag är en fråga för näringspolitik, men framför allt att ett brett angreppssätt som spänner över flera politikområden är nödvändigt.

Den nationella strategin föreslås vara genomförd under tio år med fokus på sex prioriterade strategiska områden. Förslaget innebär att regioner och kommuner kan få ökade kostnader för administration och arbetstid om de väljer att genomföra strategins föreslagna insatser. Samtidigt kan de få tillgång till statliga medel för verksamhetsutveckling.

Kulturförvaltningen ser positivt på utredningens breda beskrivning och analys av kulturella och kreativa branscher och dess ekosystem. Stockholm har som mål att ha Sveriges bästa företagsklimat och ett

internationellt konkurrenskraftigt näringsliv. För att nå dit är de kulturella och kreativa branscherna av stor betydelse. Förvaltningen delar utredningens övergripande bedömning om behovet av utveckling och stöd till företag inom kulturella och kreativa branscher. Kulturförvaltningen kommenterar i remissvaret några av utredningens förslag som särskilt berör den verksamhet förvaltningen ansvarar för. Utredningens övriga förslag lämnas utan synpunkter.

Ärendet

Kulturnämnden har av kommunstyrelsen ombetts att besvara remissen av betänkandet Kreativa Sverige! Nationell strategi för främjande av hållbar utveckling för företag i kulturella och kreativa branscher (SOU 2022:44). Betänkandet är resultatet av utredningen som regeringen tillsatte i november 2021. Remisstiden sträcker sig till den 16 november 2022.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom kulturstrategiska staben på kulturförvaltningen, i samarbete med berörda avdelningar.

Bakgrund

Utredningens direktiv

Den nationella strategin föreslås vara genomförd under tio år med fokus på sex prioriterade strategiska områden, med målsättningar per område för vad som ska uppnås och följas upp.

De sex strategiska områdena är:

1. Tydligt tvärpolitiskt ansvar för kunskap, synergier och samverkan
2. Förnyelse av rådgivning, kapitalförsörjning och innovationsstöd
3. Långsiktigt och snabbt på upphovsrättens marknad
4. Export, internationalisering och värdeskapande utomlands
5. Hållbar arbetsmarknad och kompetensförsörjning för alla
6. Platsens betydelse för kulturella och kreativa verksamheter (och tvärtom).

Strategin är tänkt att inspirera och erbjuda vägledning för beslut om offentliga insatser inom alla samhällsnivåer, däribland regioner, kommuner. Förslaget ger inga direkta konsekvenser för regioners och kommuners kostnader. Regioner och kommuner kan få ökade kostnader för administration och arbetstid om de väljer att genomföra strategins föreslagna insatser. Samtidigt kan de få tillgång till statliga medel för verksamhetsutveckling.

Kulturförvaltningens arbete för främjande av kulturella och kreativa näringar

Stockholm är landets viktigaste nav för de kulturella och kreativa näringarna (KKN) som utgör en betydande del av Stockholms näringsliv. KKN sysselsätter totalt över 71 000 personer i Stockholms.¹ Besöksnäringen bidrar till den internationella attraktionskraften och till sysselsättning och tillväxt i staden. Kultur och kulturmiljöer är här viktiga drivkrafter. Stockholm har ett rikt konst- och kulturliv som byggs upp av många aktörer; i första hand konstnärer, arrangörer, scener och producenter. Kulturförvaltningen stödjer en del av dessa aktörer genom stödgivning, talangutveckling och kulturlotsning samt genom att underlätta för film- och tv-produktion i huvudstadsregionen.

Eftersom de kulturella och kreativa näringarna är en central del av stadens näringsliv finns det ett stort behov av tillförlitlig och nationellt jämförbar statistik. Som illustration visar stadens egen rapport ”Creative and Cultural Industries in Stockholm”² att de kulturella och kreativa näringarna i Stockholmsregionen omsatte 217 miljarder kronor 2018. Motsvarande siffra för detaljhandeln i Stockholm var 160 miljarder kronor. Som en ytterligare jämförelse omsatte livsmedelsindustrin i hela Sverige samma år 195 miljarder kronor, och Sveriges skogsindustri 222 miljarder kronor.

Musik- och nattlivet i Stockholm har kartlagts av Stockholm Business region, i en Creative Footprint studie³. Stockholms styrkor är enligt rapporten, kreativiteten, viljan till förändring och det världsledande engagemanget för hållbarhet och begåvade talanger.

Talangutveckling

Stockholm är en av världens ledande kunskapsregioner där kulturella och kreativa näringar spelar en allt viktigare roll.

- Kulturskolan i Stockholm har en verksamhet på avancerad nivå med talangutveckling som ett av verksamhetsmålen.
- Kreativa Rådet är en ny plattform för möten mellan kulturskolan och det professionella yrkeslivet och omfattar olika ämnesinriktningar.
- Samtliga skolor och förskolor i Stockholms stad, både kommunala och fristående, kan nyttja stadens subvention av kulturaktiviteter (Kulan). Stödverktyget möjliggör att barn och unga får möta och ta del av professionell kultur. Det statligt finansierade programmet Skapande Skola ger elever i stadens grundskolor möjlighet att fördjupa sig inom en variation av olika

¹ Stockholms kulturkartor 2022. En kartläggning av Stockholms kulturliv 2019.

² Creative & Cultural Industries in Stockholm, Invest Stockholm 2018.

³ Creative Footprint 2021, Stockholms Business Region.

professionella konst- och kulturuttryck samt utveckla sitt eget skapande.

- Evenemangavdelningen som arrangerar bl.a. Kulturfestivalen och Kulturnatten m.m. har sedan länge en modell med så kallade Helpers. Dessa ungdomar erbjuds möjlighet att arbeta under festivalerna som ger dem ökad kunskap och stöttning inom arrangemang.
- Studieförbunden och fritidsgårdarna i staden har många replokaler och studios som erbjuds till unga och unga vuxna. Ett Repotell är på väg att etableras centralt i Stockholm som kulturnämnden stödjer, The Node, ska öppna ett musikhus i Ellipsen på Sergels torg under 2022-2024. Det blir en aktiv plats för musikproduktion där unga kommer att kunna hyra in sig i ändamålsenliga och kostnadseffektiva musiklokaler. Talangutveckling inom musik kommer därmed att ta ett viktigt steg framåt.

Kulturlotsning

Förvaltningens kulturlotsar stöttar och lotsar kulturaktörer som vill etablera och utveckla kulturella spel- och produktionsplatser i Stockholms stad. En väsentlig del i arbetet är rådgivning och att matcha fastighetsägare med kulturproducerande aktörer som behöver hitta nya eller utveckla sina befintliga lokaler.

Film Stockholm AB

Stockholms stad ser filmens betydelse för Stockholmsregionen som en jobbskapande sektor inom kultur- och näringsliv. Stockholms stad och Region Stockholm enades om formerna för främjande av film- och tv-produktion och bildade 2021 Film Stockholm AB. Stockholms nya produktionscentrum för film och tv ägs av Region Stockholm men finansieras i samarbete med Stockholms stad.

Förvaltningens synpunkter

Fler och fler städer ser värdet av ett levande kulturliv och dess nära koppling till framgångsrika kreativa företag. Kulturella och kreativa företag är en förutsättning för Stockholms attraktivitet. En stark besöksnäring i staden bidrar till den internationella attraktionskraften och till sysselsättning och tillväxt i regionen. Konstnärer, musiker och kreativa företag bidrar till att skapa en attraktiv stad i ständig utveckling. En stor andel av kreatörerna inom flera konstområden är bosatta i Stockholm även om de verkar i hela landet och internationellt. Aktörerna ger staden kreativ energi samtidigt som de ger draghjälp åt varandra.

Kulturförvaltningen ser positivt på utredningens breda beskrivning och analys av kulturella och kreativa branscher och dess ekosystem. Förvaltningen delar utredningens övergripande bedömning om behovet av utveckling och stöd till företag inom kulturella och

kreativa branscher. Förslaget till en samlad nationell strategi visar på riktlinjer och förslag till åtgärder som ska ligga till grund för ett gemensamt utvecklingsarbete och stöd till företag inom kulturella och kreativa branscher. Förvaltningen ser positivt på att utredningen redan i förordet visar på att Sveriges starka position inom de kulturella och kreativa branscherna grundar sig i ett väl utbyggt kulturpolitiskt system. Hur till exempel kulturskolan möjliggör för fler att tidigt utveckla sina kreativa förmågor är en av flera faktorer som bidrar till förutsättningar för den bredd och spets som stadens kreativitet vilar på. Även om detta inte är strategins fokus kan detta faktum inte nog poängteras.

Synpunkter på ett urval av utredningens förslag

Kulturförvaltningen kommenterar nedan några av utredningens förslag som särskilt berör den verksamhet som förvaltningen ansvarar för. Utredningens övriga förslag lämnas utan synpunkter.

Strategisk prioritering 1. Tydligt tvärfunktionellt ansvar för kunskap, synergier och samverkan

Utredningens föreslår ett utökat ansvar för kunskapsutveckling och statistik samt forskning om de kulturella och kreativa företagen.

Kulturförvaltningen delar utredningens beskrivning om att regioner och kommuner behöver tillgång till statistik om kulturella och kreativa branscher samt att ansvaret behöver ligga på statlig nivå. Förvaltningen ser positivt på en nationell plattform för statistik som är tillgänglig för både regioner och kommuner. Förvaltningen instämmer i att en utökning av statistiken och anpassning av SNI-koder⁴ till de kulturella och kreativa branscherna behöver göras.

Förvaltningen betonar vikten av att statistiken behöver kunna brytas ned på kommunnivå för att ge möjlighet till relevanta analysunderlag. Kulturförvaltningen arbetar mycket med statistik för att synliggöra kulturens närvaro i staden. Det sker bland annat genom Stockholms kulturkartor, i nära samarbete med stadsbyggnadskontoret. I detta arbete behöver staden få tillgång till tillförlitlig statistik för analysunderlag som ger som ger väl underbyggda insikter inför strategiska beslut inom stadens berörda förvaltningar och bolag.

Strategisk prioritering 2. Förnyelse av rådgivning, kapitalförsörjning och innovationsstöd

Utredningen tar bland annat upp nya offentligt finansierade system för främjare av kulturella och kreativa branscher. Utredningen tar även upp stödgivning utifrån ett breddat innovationsbegrepp.

Stockholms stads tjänst Starta eget Stockholm⁵ erbjuder de som vill starta företag att ta del av föreläsningar, workshops och kostnadsfri individuell rådgivning. Stockholm har som mål att ha Sveriges bästa företagsklimat och ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv. För att nå dit är de kulturella och kreativa branscherna av stor betydelse. Många av företagen är entreprenörer och de behöver lotsas in i stadens generella modeller för entreprenörstöd där Starta eget Stockholm är en viktig del.

De kreativa och kulturella branschernas brokighet är ofta dess styrka. I mötet mellan olika aktörer uppstår det verkligt nyskapande. Stadens samverkansformer med konstnärer och kreatörer ska i enlighet med stadens kulturstrategiska program i ökad utsträckning anpassas till aktuella och framtida behov. Traditionellt har stöd- och främjandeinsatser för de primärt vinstdrivande delarna av branscherna tydligt skilts från de stöd som gått till mer konstnärligt fokuserad verksamhet, en uppdelning som inte får sätta hinder för branschernas utveckling. Utöver ett mer generellt utformat entreprenörstöd spelar stadens olika lotsfunktioner en viktig roll.

Strategisk prioritering 5. Hållbar arbetsmarknad och kompetensförsörjning för alla

Utredningen föreslår att stärka kulturskolan och utforma den (och estetiska ämnen i grundskolan) även utifrån kompetensförsörjningsbehoven. Vidare föreslås att estetiska ämnen ses som kunskapsämnen.

För att Stockholm ska behålla och stärka positionen som ledande kunskapsregion behöver goda villkor finnas för talangutveckling bland unga stockholmare, liksom för rekrytering av talanger nationellt och internationellt. I detta förutsätts satsningar inte minst på konst och kultur i grundskolan men också spetsutbildningar för såväl vuxna som unga. Kulturförvaltningen instämmer i utredningens förslag om behovet av samordning som omfattar frågor och målsättning avseende de kulturella och kreativa branschernas återväxt. Framtagande av strukturer behöver utgå från behov inom de olika branscherna samt utifrån ansvarsfördelning på regional respektive kommunal nivå.

Strategisk prioritering 6. Platsens betydelse för kulturella och kreativa verksamheter (och tvärtom)

Utredningen beskriver målsättningarna för denna prioritering genom fyra punkter:

- Stöd från nationella myndigheter i att ta fram lokala och regionala strategier.

- Ökad bredd i den regionala och lokala samhällsplaneringen.
- Samlokalisering och samverkan kring lokaler.
- Talangutveckling i lokalt och regionalt perspektiv ska stärkas av staten.

Utredningen resonerar kring faktorer på området men lägger inga konkreta förslag. Stockholms stads kulturstrategiska program lyfter fram betydelsen av lokaler och platser. Stockholms målsättning – att staden ska växa med kultur – har lagt grunden för ett främjande arbete som utgår från en kunskap om kulturlivet och stockholmarna, om olika platsers förutsättningar och potential samt om kulturföretagens behov och drivkrafter.

Kulturförvaltningen bedömer att många av de kulturella och kreativa företagen i Stockholm är mer beroende av platser och lokaler än utredningen skisserar. Valet av plats handlar inte bara om klusterlogik utan också om platsers och lokalers inneboende förutsättningar, var publiken och kunderna finns samt hur tillgången till lokaler och kapital ser ut.

Bilaga

7. Remiss av betänkandet Kreativa Sverige! Nationell strategi för främjande av hållbar utveckling för företag i kulturella och kreativa branscher (SOU 2022:44), KS 2022/1002